

1. Általános indoklás a fejezet egészére

Az igazságügyi szervezet változásai és a 2002-ben megjelent új jogszabályokban meghatározott és 2003-ben elvégzendő többlet feladatok ellátásával kapcsolatban a bíróságok költségvetésében jelentős többlet kiadásokra kell számítani. A szervezeti és jogszabályváltozásokat az alábbiakban foglaljuk össze:

A/ Szervezeti és igazgatási feladatok

Kiemelt cél: az ítélkezési gyakorlat jogegységének megteremtése érdekében a Legfelsőbb Bíróság tehermentesítése. Utóbbi érdekében az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (OIT) külön ülésen foglalkozott az ítélőtáblák felállításával kapcsolatos szerteágazó feladatokkal. Ennek keretein belül javaslatokat kért a Legfelsőbb Bíróságtól az ítélőtáblák részére átadandó fellebbezett ügyek számára, a vezetői, bírói, tisztviselői állások betöltésének ütemezésére.

Az OIT változatlan stratégiai feladatként kezelte az igazságügyi reform folytatását. Ennek érdekében az ésszerű határidőn túl elhúzódott (két évnél hosszabb ideje tartó) peres eljárások számának csökkentését igazgatási eszközökkel elérte, és a következő évben is súlyponti feladatként kezeli e részben többletmunkával elérhető feladatot. Hangsúlyt helyez a bírói munka racionalizálására, a nem kifejezetten bírói tevékenységet fokozatosan az erre a célra kiképzett szakemberekre kívánja bízni.

A 2002. évi XXII. törvény rendelkezett az ítélőtáblák és fellebbezési ügyészi szervek illetékességi területének megállapításáról, amely alapján három ítélőtábla 2003. január 1-jével feláll, és 2003. július 1-jével megkezdte működését.

B/ Büntető ügyszak jogszabály változásai

A **szabálysértési eljárásról** szóló 1989. évi LXIX. törvényből eredő többletfeladatokra 80 titkári és 80 tisztviselői állás rendszeresítése indokolt, a 2001. évben központi tartalékból már biztosított 60 álláshely kiegészítésére (a prognosztizált ügyérkezést jóval meghaladta a bíróságok által elbírált ügymennyiség). Megjegyzendő, hogy a 60 állás éves előirányzata még nincs beépítve a 2002. évi költségvetésbe, így a már betöltött állásokat – az amúgy is igen feszült pénzügyi helyzetben – ez idáig saját megtakarításaiból fedezte a fejezet.

A **büntetőeljárásról** szóló 1998. évi XIX. törvény (új Be.) rendelkezéseiből eredő költségvetési többletforrás igényekre vonatkozó elemzés a törvény módosítása következtében jelentkező költségvetési hatások felméréséről szóló 2269/2001.(IX. 26.) Korm. hat. 3. pontja alapján készült, és részben létszámfejlesztési igényeket (70 nyomozási bíró, valamint 140 tisztviselő) részben egyéb többletforrás igényeket fogalmaz meg.

C/ Polgári ügyszak

A **polgári perrendtartásról** rendelkező többször módosított 1952. évi III. törvény kapcsán 2003. július 1-jével megnyíló, a peres felek által a bíróságokkal szemben támasztható kártérítési igények, a cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett felülvizsgálata, és a bíróságokat terhelő perköltség megfizetése, valamint a jogerősítéssel kapcsolatos többletfeladatok, a költségvetési kiadásaitak nagymértékben növelik.

A cégbíróságokat az előző évről áthúzódó feladatként továbbra is terheli a törzstőke felemelését elmulasztó cégekkel szembeni kötelezően lefolytatandó cégtörvényességi eljárásokból, a pénzforgalmi számlaszámok cégjegyzékbe történő bejegyzéséből, a fantomcégek hivatalbóli törléséből eredő többlet munkateher.

A közpénzek felhasználásáról és a köztulajdon használatának nyilvánosságáról, átláthatóbbá tételéről és ellenőrzésének bővítéséről szóló törvénytervezet elfogadásával szintén a cégbíróságok munkaterhe és kiadásai növekednek.

Említésre érdemes, hogy az Alkotmánybíróság 38/2002. (IX. 25.) AB határozatával megsemmisítette a csődeljárásról, felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 30. §-át. Ennek következményeként az 500 főt meghaladó hitelező esetén a felszámolási eljárásban lehetetlenné vált a hirdetmény útján történő kézbesítés. Mindezek következtében valamennyi hitelező részére a költséges postai kézbesítés vált kötelezővé. Ez a körülmény, pl. egy jelenleg is zajló banki felszámolás esetében 21.000 bírósági határozat postai kézbesítését igényli. Hasonló volumenű ügyek a felszámolási eljárásokban nem túl ritkák.

A társadalmi szervezetek és alapítványok nyilvántartási szabályainak módosításával a 2001. évi CVI. törvény és a 24/2001. (XII. 26.) IM rendelet következtében az OIT Hivatala új feladatként a társadalmi szervezetekről országos névjegyzéket vezet.

D/ Valamennyi ügyszakot terhelő változások

Az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló 3/1986. (II. 21.) IM rendelet módosításáról rendelkező 6/2002. (III. 30.) IM rendelet, a pártfogó ügyvéd és a kirendelt védő részére megállapítható díjról és költségekről a 7/2002. (III. 30.) IM rendelet, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről rendelkező 8/2002. (III. 30.) IM rendelet jelentős díjemeléseket határoz meg.

2. Számszaki levezetés a fejezet egészére

VI. Bíróságok fejezet

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Engedélyezett költségvetési létszámkeret
	<i>millió forintban</i>			<i>(fő)</i>
⊗ 2002. évi eredeti előirányzat	37 636,5	4 368,8	33 267,7	9 844
Minisztériumok átszervezéséből adódó (2002. évi XI. tv.) változások éves hatása				
⊗ Egyszeri csökkentések	-725,0	-447,3	-277,7	
PM zárolás felhalmozási kiadásoknál (40 %)	-277,7		-277,7	
Központi beruházás informatikai Phare bevétel csökkentése	-447,3	-447,3		
⊗ Bérpolitikai intézkedések	2 122,6		2 122,6	
Pótelőirányzat 2001. évi minimálbérré	60,6		60,6	
Pótelőirányzat 2002. évi minimálbérré	72,8		72,8	
Pótelőirányzat életpályapótlékra	1 955,5		1 955,5	
Pótelőirányzat jubileumi jutalomra	31,8		31,8	
Közalkalmazottak 2002. szeptember 1-jei béremelése	1,9		1,9	
⊗ Egyéb szerkezeti változások	1 412,8	893,0	519,8	80
2378/2001. (XII. 18.) Korm. hat. alapján Be. tv. kapcsolatos 60 fős létszámfejlesztés	218,6		218,6	60
2003. évi bevételi többlet (PM-mel egyeztetett visszatervezés után)	640,8	640,8		
Bírák EU jogi képzése Phare bevétel	252,2	252,2		
Központi beruházás többlete	301,2		301,2	
Létszámfejlesztés saját forrásból				20

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Engedélyezett költségvetési létszámkeret
⊗ Szintrehozás	356,0	0,1	355,9	
Ítéltáblák felállításának előkészítésére biztosított létszámfejlesztés éves kiegészítése	349,1		349,1	
Közalkalmazotti béremelés 10 óra	6,9	0,1	6,8	
⊗ Többletek	24 101,3		24 101,3	665
Három ítéltábla 2003. január 1-jei felállítása	2 675,5		2 675,5	271
Bírói illetményalap 50 %-os emelése 2003. január 1-jétől	11 437,5		11 437,5	
Szabálysértési tv. módosítása miatti létszámfejl. (80+80 fő)	1 092,1		1 092,1	160
Be. módosítása miatti létszámfejlesztés (70+140 fő)	832,2		832,2	210
OIT Hiv. létszámfejlesztési igénye (24 fő)	246,1		246,1	24
Be. tv. módosításából eredő többlet	587,4		587,4	
Pp. módosításából eredő igények	444,3		444,3	
Bírósági eljárásban közreműködők díjának rendezése	1 222,2		1 222,2	
Phare eszközök működtetésének kiadásaira	550,0		550,0	
Orsz. Informatikai hálózat kommunikáció	200,0		200,0	
Épület-beruházások többlete	3 668,0		3 668,0	
Phare informatikai beruházás önrésze	730,8		730,8	
Phare oktatás twinning önrész	115,2		115,2	
ÁFA-törvény módosításának többlete	300,0		300,0	
Javasolt előirányzat	64 904,2	4 814,6	60 089,6	10 589

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 39. § (b) pontja szerint az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (továbbiakban: OIT) elkészítette és a Kormányhoz benyújtotta a bírósági fejezetre vonatkozó költségvetési javaslatot.

Az OIT költségvetési javaslata és a Kormány által benyújtott törvényjavaslat között az alábbi eltérések mutatkoznak:

millió Ft-ban

2003. év			
Megnevezés	Kormány	OIT	Eltérés
Kiadás	52.802,9	64.904,2	+ 12.101,3
Bevétel	4.814,6	4.814,6	---
Támogatás	47.988,3	60.089,6	+ 12.101,3
ebből: Központi beruházás	3.070,0	7.468,8	+ 4.398,8
Működési célra tervezett fejlesztési többlet	11.300,0	19.002,5	+ 7.702,5

A Bíróságok fejezet részére a Kormány által javasolt 2003. évi költségvetési előirányzatok 12,1 milliárd Ft-tal eltérnek az OIT által összeállított – többszöri mérlegelés eredményeképpen 45,0 milliárd Ft-ról 24,1 milliárd Ft-ra mérsékelt fejlesztést tartalmazó – költségvetési javaslatban indokoltnak tartott támogatástól.

A Kormány és az OIT javaslata közötti különbség döntően az illetményalap-emelés bevezetésének eltérő időpontjai, illetve a felhalmozási kiadásokkal összefüggő fejlesztési igények miatt jelentkezik. Az OIT tekintettel a bírák jövedelme reálértékének évek óta tartó csökkenésére, 2003. január 1-jétől tartja indokoltnak a bírák illetményalapjának 50 %-kal történő emelését, szemben a Kormány javaslatával, amely szerint az emelésre csak 2003. július, illetve november 1-jétől kerülne sor 25-25 %-os mértékben.

Az illetményalap-emelés bevezetésének csúsztatott időpontja miatti eltérés a Kormány és az OIT támogatási előirányzata között 7,6 milliárd Ft.

Ugyancsak számottevő az eltérés (4,4 milliárd Ft) az OIT által tervezett épület-beruházások, -rekonstrukciók és a Kormány e célra biztosított előirányzata között. Az OIT-nak a Kormánytól nagyobb összegű előirányzat-javaslat a Pest Megyei Bíróság épület-rekonstrukciójára adna fedezetet. Az 1099/1996. (X. 1.) Korm. hat. alapján a fejezet már az előző kormány ígéretét is bírta a központi tartalékból 3,0 milliárd Ft-os fejlesztésre.

Egyebekben az OIT által összeállított költségvetési javaslat a már hatályban lévő törvényekben és kormányhatározatokban előírt, a bíróságokra háruló kötelezettségek teljesítésére, és többletfeladatok megvalósításához, továbbá a 102/1999. (XII. 18.) OGY határozatban foglaltak végrehajtásához, illetve a bíróságok zavartalan működésének biztosításához szükséges létszám- és egyéb fejlesztési igényeket tartalmazza.

A 2003. évi költségvetési terv összeállításakor – elsősorban a létszámfejlesztéseknél – a hatáskör-bővülésekkel és többletfeladatokkal indokolt, korábbiakban már igényelt, de nem teljesített igényeket terjesztjük az Országgyűlés elé.

3. Szöveges indokolás intézményi címekre, alcímekre

1. cím: Bíróságok

MEGNEVEZÉS	Támogatás (millió Ft)	Engedélyezett költségvetési létszámkeret (fő)
⊗ 2002. évi eredeti előirányzat	30 957,4	9 823
Minisztériumok átszervezéséből adódó (2002. évi XI. tv.) változások éves hatása		
⊗ Egyszeri csökkentések	-277,7	
PM zárolás felhalmozási kiadásoknál (40 %)	-277,7	
⊗ Bérpolitikai intézkedések	2 122,6	
Pótelőirányzat 2001. évi minimálbérre	60,6	
Pótelőirányzat 2002. évi minimálbérre	72,8	
Pótelőirányzat életpálya-pótléokra	1 955,5	
Pótelőirányzat jubileumi jutalomra	31,8	
Közalkalmazottak 2002. szeptember 1-jei béremelése	1,9	
⊗ Egyéb szerkezeti változások	450,1	101
2378/2001. (XII. 18.) Korm. hat. alapján Be. tv. kapcsolatos 60 fős létszámfejlesztés	218,6	60
Fejezeti kezelésből Országos Ítéltáblára biztosított összeg átvezetése	231,5	21
Saját forrásból létszámfejlesztés		20
⊗ Szintrehozás	355,9	
Ítéltáblák feállításának előkészítésére biztosított létszámfejlesztés éves kiegészítése	349,1	
Közalkalmazotti béremelés 10 óra	6,8	
⊗ Többletek	14 274,3	295
Három ítéltábla 2003. január 1-jei felállítása	1 975,5	271
Bírói illetményalap 50 %-os emelése 2003. január 1-jétől	11 437,5	
OIT Hiv. létszámfejlesztési igénye (24 fő)	246,1	24
Orsz. Informatikai hálózat kommunikáció	200,0	
Phare oktatás twinning önrész	115,2	
ÁFA-törvény módosításának többlete	300,0	
⊗ Javasolt előirányzat	47 882,6	10 219

A bíróságok címhez jelenleg 22 önállóan gazdálkodó költségvetési intézmény tartozik. A Legfelsőbb Bíróság, a Fővárosi és 19 megyei bíróság, valamint az OIT Hivatala.

A 2002. évi XXII. törvény alapján 2003. január 1-jétől felállításra kerülő Fővárosi, Szegedi és Pécsi Ítéltáblával a címhez tartozó költségvetési intézmények száma 25-re emelkedik. Az új intézmények 2003. július 1-jével kezdik meg tényleges működésüket, így kellő idő marad a felkészülésre, az ügyek Legfelsőbb Bíróságtól az ítéltáblákra történő átadására, és július 1-jével ténylegesen megtörténhet a tárgyalások kitűzése, az ügyfelek, tanúk, szakértők idézése.

A bírósági szervezet-rendszer egészére nézve az **ítélőtáblák felállítása** jelentős változást eredményez. Az intézmények felállításának előnye, hogy felgyorsulhat az ítélezés, tehermentesíthetők lesznek a helyi bíróságok, illetve Legfelsőbb Bíróság, és az ítéltáblákkal létrejöhét Magyarországon is a regionális bírósági szint.

Tekintettel a szervezeti változás jelentőségére az ítéltáblák felállításával és működésével kapcsolatos kiadások megállapítására külön szakértői bizottság alakult. Az általuk készített elemzések alapján az OIT 2002. július 15-ei ülésén 301 főben határozta meg a három intézmény várható létszámszükségletét, amelyből 30 bírói állás a Legfelsőbb Bíróságról kerül átcsoportosításra a Fővárosi Ítéltáblára.

A 271 új létszám betöltéséhez szükséges működési kiadások és első felszerelés együttes összegére vonatkozó költségvetési igény – az illetményalap 2003. január 1-jétől tervezett 50 %-os emelését is figyelembe véve – **1.975,5 millió Ft**. A Szegedi Ítéltábla kialakításához szükséges 700,0 millió Ft-os igény a fejezeti kezelésű előirányzatoknál az igazságügyi beruházások között szerepel. Így a három ítéltábla felállításának együttes forrásigénye 2.675,5 millió Ft.

Az igazságügyi reform folytatásának másik sarkalatos pontja a **bírák javadalmazási rendszerének módosítása** annak érdekében, hogy a bírót hivatása méltóságának és felelőssége súlyának megfelelő, függetlenségét biztosító javadalmazás illesse meg.

A bírák javadalmazási rendszeréről szóló törvény 1997. október 1-jei hatályba lépését követően bekövetkezett gazdasági és jogszabályi változások, a magán- és közszférában foglalkoztatottak jövedelem-arányait, életminőségét jelentősen módosították. A legalacsonyabb bírói alapilletmény 1998. júliusi bevezetése után csak 2000. januárjától nőtt ismét a köztisztviselői illetményalap növekedésével azonos százalékos arányban, azonban egyszer sem érte el az éves infláció mértékét.

Az 1998-2002. közötti időszakban a bíróságok visszafogott költségvetési támogatása következtében a magyar bírói kar jövedelmének reálértéke 25 %-kal csökkent.

A bírák javadalmazására vonatkozó koncepciót az Országos Igazságszolgáltatási Tanács 2002. április 24-ei ülésén fogadta el. Ezt követően az Országos Igazságszolgáltatási Tanács 2002. június 5-ei ülésén meghozta a bírák javadalmazásának koncepciójáról szóló 125/2002. (VI. 5.) OIT határozatot, mellyel a bírák javadalmazásáról szóló – a 2002. április 24-ei ülésen elfogadott – koncepciót kiegészíti a bírák alapilletményének 2003. január 1. napjától történő 50 %-os emelésével.

A **bírák alapilletményének** előbbieik szerinti **módosításából eredő 2003. évi többletkiadások összege 11.437,5 millió Ft** (8.664,6 millió Ft személyi juttatás és 2.772,9 millió Ft munkaadókat terhelő járulék).

A késleltetett és két lépcsőben megvalósítandó illetményalap-emelés 2003-ban éves szintre vetítve havi 12 %-os emelésnek felelne meg, és csak 2004-ben realizálnódna a tényleges 50 %-os többlet, a 2003. évi induló összeghez képest. A 2004. évi illetményalapot azonban reálértékben mérsékli a két év alatti infláció – óvatos becslések szerint is – évi 4,5-4,0 %-os összege.

Az előbbieken említett két fejlesztési igény teszi ki a bíróságok cím 2003. évi támogatási többletének közel 92 %-át.

Külön kell szólni az OIT Hivatala sajátos helyzetéről. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 55. § (1) bekezdése szerint: „A Hivatal előkészíti az OIT üléseit és gondoskodik határozatainak végrehajtásáról, valamint ellátja az OIT működésével kapcsolatos ügyviteli feladatokat.” A (2) bekezdés: „A Hivatal vezeti a bírák központi személyi nyilvántartását.

A Hivatalnak mindemellett el kell látnia a pénzgazdálkodás szempontjából a fejezet hatáskörébe utalt felügyeleti feladatokat is, amely egy több mint tízezer fős, 25 intézményre felfejlődő fejezet esetében nem kis feladatot jelent. A jogszabályon alapuló, állandóan növekvő feladatok csak létszámfejlesztéssel oldhatók meg, az alábbiak szerint.

- Az Európai Unió tagállamként való működés, valamint az „acquis communautaire” alkalmazására való felkészülés személyi feltételeinek megteremtéséhez szükséges létszámfejlesztési igény 2 bíró és 4 tisztviselő.

- Központi nyilvántartások
= A módosított 1997. évi LXVII. törvény bevezette a bírák vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettségét. A vagyonynyilatkozatok kezeléséről az OIT Hivatala gondoskodik.

= A 2001. évi XV. törvény elrendeli, hogy a bíróság a gondnokság alá helyezett névjegyzékének adatairól számítógépes nyilvántartást vezessen. Az országosan összekapcsolt közhiteles számítógépes nyilvántartást az OIT Hivatala kezeli.

= A 6/1989. (VI. 8.) IM rendelet szerint az OIT Hivatala a társadalmi szervezetek nevével nyilvános, országos névjegyzéket vezet.

= Az 1952. évi III. törvény 102. § (6) bekezdése szerint a hirdetményi kézbesítésről országosan összekapcsolt számítógépes nyilvántartást az OIT Hivatala vezeti.

A fentiekben részletezett országos nyilvántartások vezetéséhez 4 bírói és 9 tisztviselői álláshely rendszeresítése indokolt.

- Az előbb említett feladatok miatt szükséges a központi informatikai irányítás létszámának kiegészítése is 5 tisztviselővel.

Az **OIT Hivatalának** az előbbieken vázolt **létszámfejlesztési igénye** összesen 24 fő, ennek forrásszükséglete **246,1 millió Ft**.

A bíróságok fejezet részére jóváhagyott mindkét PHARE-projekt a megvalósítás szakaszába lépett, a pénzügyi bonyolítás feladatfinanszírozás keretében a fejezeti kezelésű előirányzatok között történik, kivéve **a bírák és az ügyészek közösségi jogi felkészítése** (HU 0103-02) PHARE twinning-program nemzeti hozzájárulási részét, azt ugyanis az OIT Hivatala kezeli.

A 2002. évi saját hozzájárulás összegét (172,9 millió Ft) a fejezet teljes egészében saját forrásaiból biztosította, más költségvetési tételek terhére. Tekintettel a feszült pénzügyi helyzetre, amely elsősorban a dologi kiadásoknál okoz likviditási gondokat, indokolt a 2003. évi **115,2 millió Ft saját hozzájárulásra** költségvetési támogatás igénylése.

A bírósági szervezet-rendszer is kiemelt feladatának tekinti az EU harmonizációs folyamat sikeres végrehajtását. A bíróságok informatikai fejlesztésének célja egy informatikai stratégián alapuló komplex beruházás és alkalmazás-fejlesztés végrehajtása, a bírósági ítélkezés és a hivatali ügyvitel hatékonyságának növelése érdekében. A már meglévő informatikai rendszer üzemeltetése azonban jelentős terhet jelent az amúgy is szűkös dologi kiadásoknál, ezért az országos informatikai hálózati kommunikációra (adatvonal bérlete) **200,0 millió Ft-os** fejlesztési támogatás szükséges.

Ugyancsak a dologi kiadásokat érinti az ÁFA törvény tervezett módosítása, melynek keretében az igazságügyi szakértők és az önálló bírósági végrehajtók ÁFA mentességét megszüntetnék. Ennek igen komoly pénzügyi kihatása lesz a bíróságok költségvetésére. A kiadás-többlet prognosztizált összege **300,0 millió Ft**, és miután teljesen független a növekedés a bíróságok gazdálkodásától, indokolt a többlettámogatás biztosítása.

Összességében a bíróságok cím fejlesztési többlete **14.274,3 millió Ft**.

A 2003. január 1-jével felállítandó három ítélőtáblára és a korábbiakban vázolt egyéb többletfeladatokhoz igényelt **létszámfejlesztésekkel**, valamint a saját forrásból megvalósított évközi 20 fős létszámemeléssel a bíróságok cím létszáma 2002. évhez képest összesen 396 fővel, vagyis 4 %-kal, 10.219 főre emelkedik.

A Bíróságok fejezet hatálya alá tartozó munkavállalók, elsősorban a bírák közjogi, munkajogi helyzetét, munkájuk elismerésének jogi rendszerét az Alkotmány, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (Bsz.), valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény (Bjt.) szabályozza.

A bírói szolgálati jogviszony keletkezésének fő jellemzője, hogy a kinevezés a köztársasági elnök hatásköre, a bírói állás betöltésénél a pályázat kiírása – szűk körű kivételektől eltekintve – kötelező. A Bjt. előírásai szerint bíróvá az nevezhető ki többek között, aki legalább egy évig bírósági titkárként, illetve jogi szakvizsgához kötött munkakörben

dolgozott. Az első kinevezés fő szabályként három évre szól, a Bjt. ez alól csak néhány indokolt esetben enged eltérést. A három év letelte után az értékeléshez szükséges tartalmi kritériumok esetén történhet előterjesztés a határozatlan idejű kinevezésre, vagy a határozott idő meghosszabbítására. A legfontosabb és szakszerű előkészítés is viszonylag hosszabb időt igényel (pályaalkalmassági vizsgálat elvégzése, a pályázat elbírálása, az OIT döntése, felterjesztés a köztársasági elnök részére).

Az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény értelmében a bírói tisztség ellátásához szükséges ismeretek megszerzése végett a bíróságokon fogalmazók működnek. A joggyakorlat ideje három év, és sikeres szakvizsga után – az igazságügyi szolgálati jogviszony létesítésétől számított négy év elteltével - nyílik meg a lehetőség a bírósági titkári kinevezésre.

A fentiekből következik, hogy a törvényi szabályozás miatt a Bíróságok fejezetnél a bírói és titkári álláshelyek betöltése esetenként hosszabb időszakot vesz igénybe. Az egyéb igazságügyi alkalmazotti álláshelyek betöltését kedvezően befolyásolta a bérezésüknek a köztisztviselői illetményekhez való igazodása.

A fejezet a saját **bevételek** központilag meghatározott előirányzatát a PM-mel történt egyeztetés alapján mérsékelte. A bíróságok címnél így is az inflációt messze meghaladó mértékű, 18,4 %-os, 640,9 millió Ft összegű bevételi növekedést tervezett. A növekedés döntően az alaptevékenység bevételeire, ezen belül a hatósági és eljárási bevételekre koncentrálódik, amelyek a teljes bevételi előirányzat 89,4 %-át képviselik. A fentiekben említett 640,9 millió Ft-os növekedés képezheti forrását a dologi kiadások emelkedésének. A reális tervezést és az intézmények gazdálkodását nehezíti azonban, hogy a tervezett bevételek egy része csak meghatározott feltételek között realizálódik, így ezzel szemben csak feltételesen tervezhetők a kiadási többletek.

A költségvetési törvényben a többletbevételek után előírt 50 %-os befizetési kötelezettség azonban arra ösztönzi az intézményeket, hogy minél reálisabban tervezzék meg bevételeiket.

A Pp. és a Be. törvény változásának a bevételekre gyakorolt hatását a megyei (fővárosi) bíróságok saját hatáskörben mérték fel, és prognosztizálták 2003. évre.

5. Fejezeti kezelésű előirányzatok

A fejezeti kezelésű előirányzatok között az igazságszolgáltatás beruházásai, a Ptk. alapján történő kártérítés, a PHARE programok, valamint azok a 2003. évi fejlesztési igények szerepelnek, amelyek az év folyamán részben a törvények hatályba lépését követően, részben a bíróságok tényadatai alapján kerülnek felosztásra.

2.1.1 Igazságszolgáltatás beruházásai

Megnevezés	Támogatás (millió Ft)	Engedélyezett kölségvetési létszámkeret (fő)
⊗ 2002. évi eredeti előirányzat	2 068,8	
Minisztériumok átszervezéséből adódó (2002. évi XI. tv.) változások éves hatása		
⊗ Egyszeri csökkentések		
⊗ Bérpolitikai intézkedések		
⊗ Egyéb szerkezeti változások	301,2	
Központi beruházás PM támogatása	301,2	
Szintrehozás		
Többletek	4 368,0	
Szegedi Ítéltábla beruházása	700,0	
Bírósági épületek rekonstrukciója	3 268,0	
Bírósági Továbbképz. Központ épület-beruházása	400,0	
Javasolt előirányzat	6 738,0	

A bírósági épület-állomány tervezett rekonstrukciós munkáinak 2001-2010. évek közötti felújítási és rekonstrukciós sorrendjéről 2000. évben előterjesztés készült, melyet az OIT megvitatott és elfogadott. Ezen előterjesztés 1. sz. melléklete a 2001-2005-ig terjedő időszakban megvalósítandó beruházásokra tett javaslatot. Nagyrészt ez a fejlesztési igény szerepel a 2003. évi beruházási munkák között, amelyek támogatási igénye 6.738,0 millió Ft. A Kormány által 2003. évre javasolt 3.070,0 millió Ft beruházási támogatás elsősorban a folyamatban lévő beruházások folytatására, valamint a Szegedi Ítéltábla épületének (700,0 millió Ft) kialakítására ad lehetőséget. 2003. évben folytatódnak az egyik legrosszabb állapotú megyei bírósági épület, a Tolna Megyei Bíróság szekszárdi épülete bővítésének és helyreállításának munkálatai, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság épületének és a Debreceni Városi Bíróság

épületének rekonstrukciója. Várhatóan 2003. évben befejeződik a Békéscsabai Városi Bíróság épületének rekonstrukciója.

A fejezet kiemelt feladatnak tekinti az 1996. évben hozott korm. határozatban már szereplő Pest Megyei Bíróság épület-rekonstrukciójának megvalósítását. A rekonstrukció a tervek szerint 2003. évben kezdődne el.

A bírák közösségi jogi oktatásának PHARE programja keretében az EU egyre jobban sürgeti a Bírósági Továbbképzési Központ épületének mielőbbi kialakítását. Az OIT által igényelt beruházási keret lehetővé tenné - feszített munkatempóval - a két év alatti befejezést, amennyiben 2003. évben legalább 500,0 millió Ft beruházási keret rendelkezésre állna a munkálatokra. A kb. 5800 m² nettó alapterületű oktatási központ a meglévő budapesti volt óvodai épület átalakításával és bővítésével valósítható meg. A beruházás tervezett összege 2,0 milliárd Ft.

A Győri és a Debreceni Ítéltábla épülete beruházásának előkészítő munkálatait 2003. évben el kell indítani ahhoz, hogy az ítéltáblák épülete 2004. július 1-jéig elkészüljön. A 2003. évre tervezett összeg 150,0 millió Ft, illetve 200,0 millió Ft.

A bíróságok technikai és informatikai rendszerének fejlesztésére – ezen belül elsősorban fénymásolók, faxok, telefonközpontok beszerzésére – 2003.évben 300,0 millió Ft felhasználására kerülne sor, amely messze elmarad a reális szükségletektől.

2.2 Ptk. alapján történő kártérítés

Megnevezés	Támogatás (millió Ft)	Engedélyezett kölségvetési létszámkeret (fő)
⊗ 2002. évi eredeti előirányzat	10,0	
Minisztériumok átszervezéséből adódó (2002. évi XI. tv.) változások éves hatása		
⊗ Egyszeri csökkentések		
⊗ Bérpolitikai intézkedések		
⊗ Egyéb szerkezeti változások		
⊗ Szintrehozás		
⊗ Többletek		
⊗ Javasolt előirányzat	10,0	

A fejezeti kezelésű előirányzatok között került tervezésre a Ptk. alapján történő kártérítés címén 10,0 millió Ft kiadás és támogatás, dologi kiadásként. Az előirányzat terhére jogerős bírói ítéletek alapján történik az évközi kifizetés. A bíróságokat terhelő kártérítésre az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 349. § (1) bekezdése alapján kerül sor.

2.3.1.1 Bírák közösségi jogi felkészítése

(HU 0103-02)

2.3.1.2 Bírósági informatikai rendszer- és hálózatfejlesztés

(HU 0007-02)

Megnevezés	Támogatás (millió Ft)	Engedélyezett kölségvetési létszámkeret (fő)
⊗ 2002. évi eredeti előirányzat		
Minisztériumok átszervezéséből adódó (2002. évi XI. tv.) változások éves hatása		
⊗ Egyszeri csökkentések		
⊗ Bérpolitikai intézkedések		
⊗ Egyéb szerkezeti változások		
⊗ Szintrehozás		
⊗ Többletek	730,8	
Phare informatikai beruházás önrésze	730,8	
⊗ Javasolt előirányzat	730,8	

A Bíróságok fejezet részére jóváhagyott mindkét **PHARE-támogatás** már a megvalósítás szakaszába lépett.

A bírák és az ügyészek EU jogi képzése PHARE twinning-program 2002. évi feladataira 260,3 millió Ft PHARE támogatás került megnyitásra. Az ehhez kapcsolódó 2002. évi saját hozzájárulás összegét (172,9 millió Ft) a fejezet teljes egészében saját forrásaiból biztosította, más költségvetési tételek terhére. Tekintettel a fejezet feszült pénzügyi helyzetére, indokolt a 2003. évi 115,2 millió Ft saját hozzájárulásra költségvetési támogatás igénylése, amely a Bíróságok címben került tervezésre, miután a hazai társfinanszírozás összegét az OIT Hivatala kezeli. A fejezeti kezelésű előirányzatok között csak a PHARE támogatás jelenik meg bevételként. A feladatmegosztással megoldható volt a személyi juttatások és az ahhoz kapcsolódó adó- és járulékos elszámolások feladatainak a Hivatalban egy főosztályra való összpontosítása, ami költségmegtakarítással járt.

1998-ban kezdődött meg a **JUSTICIA.NET** elnevezésű bírósági informatikai alaphálózat kiépítése. Ennek eredményeként 19 megyei bíróság, a Legfelsőbb Bíróság, a Fővárosi Bíróság és az OIT Hivatalának munkahelyei kapcsolódtak össze, korszerű programcsomagok alkalmazásával, támogatva az elektronikus levelezést is. A projekt összköltsége 1,5 millió EUR volt, 29 %-a hazai társfinanszírozással.

A jelenlegi második fázis során a bírósági hálózat 111 helyi és 20 munkaügyi bíróságot, valamint az OIT Hivatalát integrálja egységes, országos rendszerbe. A fejlesztés magában foglalja az épületekben lévő helyi hálózatok kiépítését, mintegy 1400 munkaállomás felállítását, a rendszer menedzselését és oktatását is. A projekt összköltsége 8,25 millió EUR, a hazai társfinanszírozás ennek 57 %-a. A kiépülő rendszer gyors és megbízható adatáramlást és kommunikációt biztosít az egyes bíróságok és a partner intézmények között, lehetőséget teremt az európai igazságügyi információs rendszerekbe történő bekapcsolódásra, és támogatja a bírák távoktatását és önképzését.

A 2002. évre megnyitott előirányzatból az eszközállomány fejlesztésére 926,8 millió Ft kerül felhasználásra, amelyből 486,3 millió Ft a saját hozzájárulás összege. Ez részben, mint intézményi részben, mint központi beruházási maradvány áll rendelkezésre a 2001. és azt megelőző évi beruházási előirányzatoknál elért megtakarításokból.

Tekintettel az igények nagyságára – a 2003. évre tervezett saját hozzájárulás összege 730,8 millió Ft – szükség lenne a központi költségvetés támogatására is, mivel ezt az összeget fejezetben belüli átcsoportosítással már nem lehet biztosítani más fontos beruházási feladatok sérelme nélkül.

2003. évi fejlesztések

	Megnevezés	Támogatás (millió Ft)	Engedélyezett költségvetési létszámkeret (fő)
	⊗ 2002. évi eredeti előirányzat		
	Minisztériumok átszervezéséből adódó (2002. évi XI. tv.) változások éves hatása		
	⊗ Egyszeri csökkentések		
	⊗ Bérpolitikai intézkedések		
	⊗ Egyéb szerkezeti változások		
	⊗ Szintrehozás		
	⊗ Többletek		
2.4 alcím	Be. Törvény módosításából eredő létszámfejlesztés és egyéb többletek	1 419,6	210
2.5 alcím	Szabálysértési törvény módosításából eredő létszámfejlesztések	1 092,1	160
2.6 alcím	A Pp. módosításából eredő többletek	444,3	
2.7 alcím	A hatósági eljárásban közreműködők díjának rendezése miatti fejlesztés	1 222,2	
2.8 alcím	A Phare támogatásból beszerzett eszközök működtetésének energia- és licencdíjai	550,0	
2.9 alcím	Egyéb létszámfejlesztések (informatikus, tisztviselői és teremőri álláshelyek) Az OIT 2003. évre ezen a címen nem tervezett fejlesztést.		
	⊗ Javasolt előirányzat	4 728,2	370

2.4 Be. törvény módosításából eredő létszámfejlesztés és egyéb többletek

A 2002. évi I. törvény 299. §-ában módosítja az 1998. évi XIX. törvényt (új Be.), mely 2003. július 1-én lép hatályba. A módosítás jelentősen érinti a megyei (fővárosi) bíróságok hatáskörét, és így kihatással van nemcsak e bíróságok, hanem a felállítandó táblák munkaterhére is.

A Büntetőeljárásról szóló törvény módosítása következtében jelentkező költségvetési hatások felméréséről szóló 2269/2001. (IX. 26.) Korm. hat. 3. pontja alapján elkészült az 1998. évi XIX. tv. (új Be.) rendelkezéseiből eredő költségvetési többlet-forrás igényekre vonatkozó elemzés és azt május 31-ig az igazságügy-miniszter és a pénzügyminiszter megkapta.

A Be. törvény 207. §-a egy új intézményt, a nyomozási bíró intézményét honosítja meg. Ennek bevezetéséhez és feladatainak ellátásához új bírói és igazságügyi alkalmazotti helyek létesítésére van szükség. A 70 nyomozási bíró és 140 tisztviselő **létszámfejlesztésének támogatási igénye 832,2 millió Ft.**

A Be. módosításával kapcsolatos egyéb igényeket az alábbi táblázat szemlélteti:

ezer Ft-ban

Igazságügyi szakértői díjak	
⇒ Be. 99. § (2) bekezdése szerinti rendelkezés miatt	28 262
Pártfogó ügyvéd, kirendelt védő díja	
⇒ Be. 46. §, Be 48. §. (9) bek., 242. §-a szerinti feladatnövekedés miatt	34 264
Tolmács és fordítói díjak	
⇒ Be. 9. § (3) bek., 262. § (6) bek. változása miatt	108 446
Be. módosulásai miatti egyéb igények	
⇒ Be. 74. § (3) bek. alapján a vádlott személyes költségmentessége engedélyezése miatt	141 350
⇒ Be. 138. §, a házi őrizet várható elterjedése miatti kiadások	75 100
⇒ Feladatnövekedés miatti postaköltség növekedés	200 000
Be. módosítása miatti várható igények ö s s z e s e n	587.422

A Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény hatályba lépéséből eredő 2003. évi többletigény összesen 1.419,6 millió Ft.

Az OIT az új büntetőeljárásról szóló törvény hatályba lépésének a bíróságok költségvetését érintő rendelkezéseit áttekintette, és e körben a felmerülő igényekről valamennyi megyei (fővárosi) bíróságtól tájékoztatást kért. A bíróságok által jelzett és számottevőnek mondható költségvetési igények az alábbi területeken fogalmazódtak meg:

- Az új törvény megnöveli a kötelező védelem eseteit, továbbá rögzíti, hogy a védő mely esetekben jogosult díjazásra, illetve készkiadásainak megtérítésére. Fenti rendelkezések költségnövelő hatása részint a költségek előlegezésében, részint pedig abban áll, hogy a bíróság által megállapított bűnügyi költségek alig negyede térül meg.
- A Be. 9. § (3) bekezdése az anyanyelv használatának jogát érintően előírja a kötelezően kézbesítendő határozat és más hivatalos irat, valamint az ítélet, ügydöntő végzés lefordítását. Ez a rendelkezés jelentős költségnövelő hatással bír, hiszen a hiteles fordítás díja rendkívül magas, és a költséget a törvény szerint az állam viseli.
- Költségnövelő hatású az új törvény azon rendelkezése is, amely meghatározott esetekben a terhelt részére személyes költségmentesség engedélyezését teszi lehetővé, így ezekben az esetekben az állam viseli a kirendelt védő díját és igazolt készkiadásait, valamint a büntetőügy iratairól kért másolat egyszeri kiadásának díját is.
- Bár a házi őrizet, mint kényszerintézkedés nem új törvényi rendelkezés, de a bírói gyakorlat egyre inkább ennek elterjedése felé mutat. Figyelemmel arra, hogy e költséget az államnak kell megelőlegeznie, jelentős költségnövelő tényezőként vehető figyelembe. Különösen igaz e megállapítás a bűnügyi költség végrehajtására tett intézkedések sikertelenségére tekintettel.
- A működési többletkiadások (postaköltség, sajtóhirdetmény útján való értesítés, zárt célú távközlő hálózat kiépítése, személyi és technikai feltételek biztosítása) terén szintén növekedés várható.
- A Be. 339. § (2) bekezdése – a bűnügyi költség viselését illetően – a korábbi szöveghez képest bővebb rendelkezéseket tartalmaz: az államnak kell viselnie azt a költséget is, amely annak kapcsán merült fel, hogy a vádlott süket, néma vak, illetőleg az eljárás során regionális vagy kisebbségi nyelvét használta.
- A 339. § (3) bekezdése szintén bővítette az állam által viselendő költségek körét: ha a vádat az ügyész képviselte és a bíróság a vádlottat felmenti, az államnak kell megtérítenie – a külön jogszabályban meghatározott mértékben – a vádlott készkiadásait is.

2.5 Szabálysértési törvény módosításából eredő létszámfejlesztési igények

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 36. §-a szerint a szabálysértési hatóság határozata ellen benyújtott kifogást – bírói, illetve bírósági titkári hatáskörben – a helyi bíróság bírálja el. Az elsőfokú bíróság határozata ellen benyújtott fellebbezést másodfokon a megyei bíróság bírálja el.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. sz. törvényből eredő többletfeladatokra eredetileg – az akkor kalkulált évi 30-40 ezer ügyre – 120 bírói és 180 igazságügyi alkalmazotti állás látszott indokoltnak. Ezzel szemben 1999-ben 40 bírói és 40 igazságügyi alkalmazotti állás rendszeresítésére nyílt lehetőség, miközben a szabálysértési ügyek száma lényegesen meghaladta az eredetileg számításba vett adatot. 2000. évben a március 1-jei hatálybalépéstől a beérkezett ügyek száma megközelítette a 65 ezer db-ot.

Erre figyelemmel 2001. július 1-jei hatállyal a költségvetés központi tartalékából 30 titkári és 30 tisztviselői állás betöltésére nyílt lehetőség. A 2001. évben pótelőirányzatként biztosított összeg – tekintettel a kétéves költségvetésre – még nem épült be a fejezet költségvetésébe. 2001-ben tovább folytatódott a munkateher növekedése. A bíróságokhoz érkezett ügyek száma meghaladta a 87 ezret.

Ez is indokolja, hogy a 2003. évi igényként az eredetileg kért 300 főhöz a még hiányzó további 80 titkári és 80 tisztviselői állás szükséges. **A 160 fős létszámfejlesztés 2003. évi támogatási igénye 1.092,1 millió Ft.**

2.6 A Pp. módosításából eredő többletigények

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (Pp.) szabályai körében a már elfogadott, de csak 2003. július 1-jétől hatályba lépő módosítások hatása a bíróságok kiadásaira többirányú.

A Pp. 2. § (3) bekezdésében írt új kártérítési per-típus bevezetésével közvetlen kiadásnövekedés várható a bíróságoknál. A 2003. július 1-jétől hatályba lépő módosítás értelmében, abban az esetben, ha a bíróság az egyes jogviták elbírálása során nem biztosítja a feleknek a tisztességes eljáráshoz, illetve ésszerű határidőn történő befejezéshez való alapvető jogát, a fél méltányos elégtételt biztosító kártérítésre tarthat igényt, melyet a megyei bíróság előtt érvényesíthet soron kívüli eljárásban.

A bírósági kiadások növekedését közvetlenül érinti az a tény, hogy a fent idézett jogcímen kártérítési keresetek benyújtásának emelkedése várható.

Hasonlóan a fenti kártérítési per-típushoz, új kiadás lesz a bíróságok terhére a Pp. 78. § (5) bekezdésében írt perköltség-viselési szabály is: „A feleket nem lehet kötelezni olyan költségek viselésére, amelyek a bíróságok érdekkörében felmerült – egyébként elhárítható – ok következtében keletkeztek. Ezeket a költségeket – külön jogszabályban meghatározott módon – az állam viseli.”

E szabály már 2002. január 1-jétől hatályba lépett, azonban miután új jogintézményről van szó, a kiadások még itt sem pontosíthatók.

A Pp. 2003. július 1-jétől több esetben konkrét eljárási határidőt jelöl meg az eljáró bíróságra az egyes perbeli intézkedések megtételére. Ezen törvényi határidők nemcsak az ügyintézési fegyelem szigorú betartását teszik szükségessé, hanem egyben növelik az esélyét annak is, hogy egy esetleges kártérítési perben – a per elhúzódása miatt – a fél kárait az eljáró bíróságnak felróhatóságra tekintet nélkül meg kell térítenie. E határidőkhöz való kötöttség hatása ez esetben is kettős lesz, közvetlenül kihat a személyi-tárgyi feltételek javításának kérdésére, közvetetten pedig szigorú anyagi-jogi felelősségi szankciót von maga után a határidők megsértése.

2003. július 1-jétől jelentősen bővült a Pp. 23. § (1) bekezdésében foglalt megyei bírósági hatáskörök száma. A hatáskör-változás több per-típus helyi bíróságról megyei hatáskörbe történő emelését vontta maga után, így ezek az eljárások a megyei bíróságok ügyforgalmát fogják növelni, már az elsőfokú eljárásban.

A fenti módosulások hatályba léptetése a bíróságok kiadásainak növekedéséhez szorosan kapcsolódik.

Emellett azonban nem elhanyagolható szempont a bíróságok munkájában olyan új eljárási szabályok bevezetése sem, mely a Polgári perrendtartás többszöri kodifikációs módosításai során csupán „apró” eljárási többletfeladatot róttak a bíróságokra, azonban e plusz percesegek előírása összességében növeli a pertartamot, a bírák munkáját, a levelezési, leírási költségeket.

Új szabály a Polgári perrendtartásban a jogerősítő záradék általános körű kiterjesztése (Pp. 230/A §), miszerint az első fokon eljáró tanács elnöke a határozat eredeti példányára vezetett záradékkal tanúsítja a határozat jogerejét és a jogerő megállapításáról a feleket értesíteni kell. Az értesítés a jogerőt megállapító végzés, ha pedig a fél részére a határozatot még nem kézbesítették, a záradékolt határozat-kiadmányának kézbesítésével történik. A záradékkal ellátott határozat-kiadmányt, vagy a jogerőt megállapító végzést a jogszabályban megjelölt külön szerveknek is meg kell küldeni.

Előbbiek tovább növelik a dologi kiadásokon belül egyébként is jelentős arányt képviselő postaköltséget.

A 2002-2006. években a bíróságoknak a gyámhatóság keresete alapján felül kell vizsgálni a cselekvőképességet korlátozó gondokság alá helyezéssel szembeni határozatokat. Becslések szerint ez mintegy 13.000 ügy érkezését jelenti a helyi bíróságokon. A 2001. év ügyforgalmi adatai szerint személyállapotra vonatkozó egyéb per 7.765 érkezett a bíróságokra, vagyis a következő 3 évben a munkateher és a kiadás jelentősen növekedni fog. Ezekben az ügyekben, amelyek tárgyi költségmentesek, a szakértői bizonyítás elengedhetetlen, így, ha nem szakértői intézet ad véleményt, a díjat a bíróságnak kell fizetnie saját költségvetéséből.

Miután ezekben a perekben jellegüknél fogva elsősorban pszichológus szakértőt kell igénybe venni, így a megemelt szakértői díjknál komoly többletkiadás várható.

A Pp. módosításából eredő többletigényeket az alábbi táblázat tartalmazza.

ezer Ft-ban

Igazságügyi szakértői díjak	
* 2001. évi XV. tv. értelmében 2003. január 1-jétől évenkénti ütemezésben felül kell vizsgálni azokat az ügyeket, amelyekben a bíróság cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezést rendelt el. Gondnokság alá helyezésről szóló határozat felülvizsgálatával összefüggésben	96.739
Tolmács és fordítói díjak	
* Pp. 78. § (4). bek. miatt	80.550
Feladatnövekedés miatti postaköltség növekedés	267.000
ÖSSZESEN	444.289

2.7 A hatósági eljárásban közreműködők díjának rendezése miatti fejlesztési igények

A bíróságok költségvetését jelentősen befolyásolja a 2002. március 30-án elfogadott

- * 6/2002. (III. 30.) IM rendelet az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló 3/1986. (II. 21.) IM rendelet módosításáról; [**fejlesztési igény 727,1 millió Ft**]
- * 7/2002. (III. 30.) IM rendelet a pártfogó ügyvéd és a kirendelt védő részére megállapítható díjról és költségekről; valamint a 8/2002. (III. 30.) IM rendelet a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről; [**fejlesztési igény 494,1 millió Ft**]
- * [**összesen: 1.222,2 millió Ft**]

E rendeletek célja részben a **szakértői díjazás** „piaci alapokra” helyezése, és a **pártfogó ügyvéd/védő díjának** emelése. A megítélt szakértői díjakat azonban a költségmentes ügyekben a bíróságok költségvetéséből kell kifizetni, továbbá az át nem hárítható jogi képviselő díjakat is a költségmentes ellátmány terhére kell kiutalni a pártfogó ügyvéd/védő részére.

A szakértői díjrendezésen belül az orvos-szakértők esetében a munkadíjak átlagban 100 %-kal emelkedtek. A pszichológus szakértők régi sérelmét próbálja enyhíteni az IM rendelet azáltal, hogy az említett szakértők díját az igazságügyi orvos-szakértőkéhez igazítva háromszorosára emeli. Ez elsősorban a Pp. által meghatározott változás miatt okoz jelentős kiadás-növekedést a gondnokság alá helyezett vonatkozásában, mint azt a korábbiakban már említettük.

A kirendelt védők esetében közel négyszeres díjemelésre került sor, az eddigiekben az első órára eső díj 1.000 Ft volt, és minden megkezdett óra további 500 Ft. A módosított rendelet szerint minden megkezdett óra után 2.000 Ft illeti meg a kirendelt védőt.

2.8 A Phare támogatásból beszerzett eszközök működtetésének energia- és licencdíjai

Évről évre egyre nagyobb kiadást jelentenek a PHARE-támogatásból beszerzett **informatikai eszközök működtetésének kiadásai** (villamos energia, karbantartás, adatátviteli távközlési díj). Ezek tovább terhelik az amúgy is szűkös dologi kiadásokat, ezért indokolt a 2003. évi költségvetésben **550,0 millió Ft többlettámogatás** a dologi kiadásoknál.

Dr. Lomnici Zoltán
az Országos Igazságszolgáltatási Tanács
e l n ö k e